

Присвячую Деніз Джонстон-Берт

Хто в бункері?  
Хто в бункері?

Спочатку жінки і діти  
Спочатку діти  
І діти

Регочу, аж живіт болить

Ковтаю, поки не лусну

*Radiohead, "Idioteque"*

— Війна, — каже мер Прентісс, і його очі блищать. — Нарешті.

— Заткнися, — кажу я. — Теж мені: «Нарешті». Тільки тобі й весело.

— І все ж таки, — каже він із посмішкою, — війна почалася.

А я собі відразу думаю, а чи не припустився я найбільшої у своєму житті помилки, коли розв'язав мера, щоб він зміг керувати бойовими діями?

Але ні...

Аж ніяк, тепер їй точно ніщо не загрожує. Все це я затіяв заради неї.

І для її безпеки я змушу його зробити геть усе, хай би навіть довелося його вбити.

І от у призахідному сонці ми з мером стоїмо на руїнах собору й дивимося ген туди, за міську площу, де схилом пагорба суне зиг'загом військо Спеклів і так сурмить у бойові роги, що той рев мало не роздирає мене надвоє.

Коли за нашими спинами в місто входить військо Відповіді на чолі з нянечкою Койл і бомбить усе поспіль на своєму шляху: Бух! Бух! БУХ!

Коли з півдня починають висуватися перші загони війська мера на чолі з паном Гаммаром, перетинають міську площу і прямують до нас по нові накази...

Коли мешканці Нового Прентісстауна, шукаючи порятунку, розбігаються увсебіч...

Коли корабель-розвідувач нових поселенців приземляється на пагорбі неподалік нянечки Койл — у найгіршому для них місці...

Коли в руїнах під нами лежить Дейві Прентісс, убитий рідним батьком, убитий людиною, яку я щойно звільнив...

І коли Віола...

Моя Віола...

З переламаними щиколотками мчить верхи на коні в самісіньку гущу подій...

Так, — думаю я.

Почалося.

Кінець усьому.

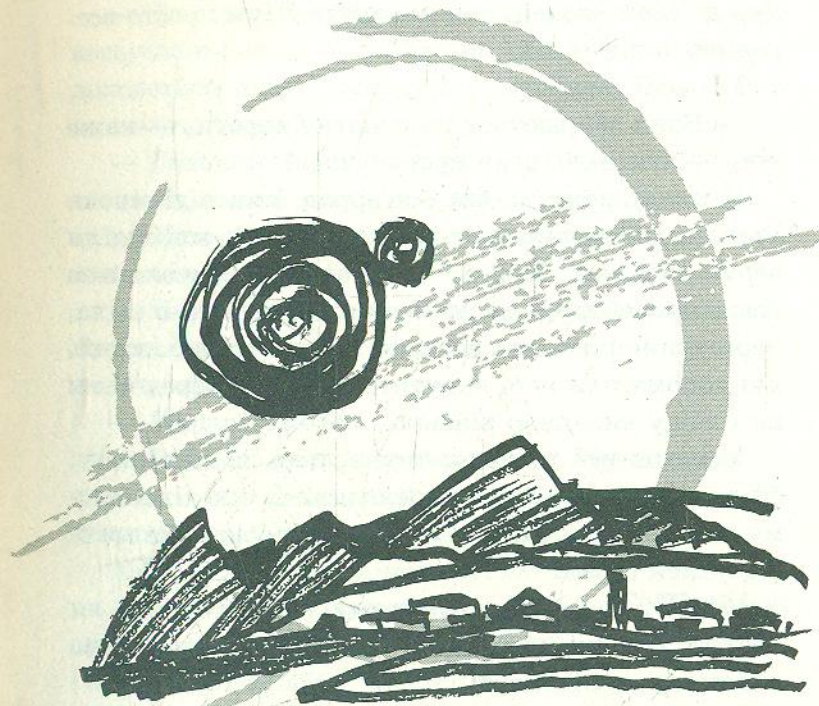
Усе добігає кінця.

— Аякже, Тодде, — каже мер, потираючи руки, — так і є.

І знову вимовляє те слово, ніби здійснилася його найзаповітніша мрія.

— *Війна.*

# ПОЧАЛОСЯ





## Дві битви

[Тодд]

— На Спеклів ідемо в лобову атаку! — кричить мер до своїх людей, спрямовуючи Шум просто все-редину їхніх голів.

І в мою також.

— Вони збираються на початку дороги, — каже він, — але далі їм не просунутися!

Я кладу руку на бік Анг'аррад, яка піді мною. Вже за дві хвилини за велінням мера ми сиділи верхи на конях. Морпет із Анг'аррад примчали з-за розвалин собору, і не встигли ми вскочити в сідла, переступивши через дотепер непритомних людей, які допомагали мені скрутити мера, як перед нами на площу висипало військо.

Утім не все військо, може, десь із половину, бо решта розтяглася вздовж шляху на південному пагорбі із заглибиною — себто дороги, де мала відбутися битва.

ЛОЩАТКО? — думає Анг'аррад, і я відчуваю, як нервові кольки пробігають по всьому її тілі. Вона налякана до півсмерті.

І я також.

— БАТАЛЬЙОНИ, ШИКУЙСЬ! — кричить мер, й одразу пан Гаммар, а також пан Тейт, пан О'Гейр і пан Морган, що прибули пізніше, віддають честь, а солдати починають вишиковуватися

шеренгами, обходячи один одного так швидко, що аж боляче на це все дивитися.

— Знаю, — каже мер. — Краса разить очі, хіба ні?

Я наставляю на нього рушницю — оту, яку відібрав у Дейві.

— Пам'ятай про нашу угоду, — кажу я. — Ти подбаєш про безпеку Віоли й не пхатимешся до мене зі своїм Шумом. Робиш те, що я кажу, і залишаєшся живим. Бо тільки з цієї причини я дав тобі волю.

Мерові очі спалахують.

— Ти, гадаю, розумієш, що я маю бути в тебе весь час на очах, — каже він, — навіть якщо тобі доведеться піти зі мною на поле бою. Ти готовий до цього, Тодде?

— Готовий, — відповідаю я, хоча нітрохи не готовий, але не можу про таке думати.

— Маю передчуття, що ти з усім упорасешся, — каже він.

— Помовч, — відповідаю я, — один раз я тебе вже відгамселив, відгамселю ще раз.

Мер посміхається.

— Не сумніваюся.

— Військо до бою готове, пане Президенте! — кричить пан Гаммар зі свого коня, бадьоро віддаючи честь.

Мер не зводить із мене очей.

— Військо до бою готове, Тодде, — каже він дразливо, — а ти?

— Розпочинай!

І мерова посмішка стає ще ширшою. Він обертається до свого війська.

— Спочатку в атаку йдуть два батальйони! — його голос знову заповзає гадиною в кожную голову, від нього не відмахнутися. — Батальйон капітана



Гаммара йде першим, за ним — батальйон капітана Мор'гана! Капітани Тейт і О'Гейр збирають решту війська та зброї, що мають приспіти, і якнайшвидше вступають у бій.

*Решта зброї?* — думаю я.

— Якщо тільки до того часу, коли вони присіють, битва не скінчиться.

Солдати регочуть гучно, знервовано, напористо.

— Тоді ми об'єднаним військом відкидаємо Спеклів за пагорб, і вони проклинають день, КОЛИ НАРОДИЛИСЯ!

Солдати схвально ревуть.

— Прощу пана! — кричить капітан Гаммар. — Як щодо війська Відповіді?

— Спочатку розбиваємо Спеклів, — відказує мер, — а Відповідь ми лускаємо, як насіння.

Він окидає поглядом військо й озирається на пагорб, яким спускаються полчища Спеклів. Відтак підносить угору кулак і видає найгучніший Шум — крик, що пробиває діру в голові кожного солдата, який його чує.

— ДО БОЮ!

— ДО БОЮ! — відповідає йому військо, лютим кроком залишає площу і квапиться в бік пагорба.

Мер востаннє зиркає на мене так, ніби ледве втримується, щоб не засміятися, бо йому чогось дуже весело. Не сказавши далі ані слова, він щосили тисне шпорами Морпета в боки, і той галопом скаче на площу за військом, що вже рушило на бойовище.

За військом, що пішло на війну

*ІАТИ ЗА НИМ?* — питає Анг'аррад, і з неї, як піт, сходить страх.

— Він правильно каже, — розмірковую я. — Його не можна далеко відпускати, він завжди має

бути в мене на очах. Мусить дотримати слова. Має виграти війну. І врятувати її.

*ЗАРАДИ НЕЇ,* — думає Анг'аррад.

*Заради неї,* — думаю я у відповідь, усі мої почуття зосереджені на ній.

Подумки промовляю її ім'я.

*Виола.*

Анг'аррад рине в бій.

### {ВІОЛА}

*Тодде,* — думаю я, їдучи верхи на Жолуді крізь юрми людей, що скупчилися на дорозі, втікаючи від страшного реву бойових рогів в один бік і від бомб нянечки Койл — в інший.

БУХ! — спрацьовує ще одна бомба, і я бачу, як неподалік викашлюється в небо клуб полум'я. Навколо нас лунають несамовиті верески. Люди, що побігли вгору дорогою, змішуються з тими, хто біжить у долину, і всі вони заважають нашому просуванню вперед.

Заважають нашому прибуттю до корабля-розвідувача поселенців першими.

Знову сурмлять бойові роги, і звідусіль лунає ще більше криків.

— Уперед, Жолудю, — нагинаюся до його вух, — хай би там як ревіли бойові роги, люди на кораблі.

Аж тут чиясь рука хапає мене за кисть і мало не скидає із сідла.

— *Віддай коня!* — репетує чоловік і сіпає мене за руку ще настирливіше. — Віддай!

Жолудь вивертається й хоче вирватися, але нас обступила купа людей.

— Відпусти! — кричу я до того чоловіка.